

Teologie: 69. Osm pohlaví v Talmudu

Teologie

Osm pohlaví v Talmudu

Judaismus uznává nebinární osoby po tisíciletí.

Mysleli jste si, že nebinární pohlaví je moderní pojem? Přemýšlejte o tom. Starověké židovské chápání genderu bylo mnohem jemnější, než mnozí předpokládají.

Talmud, obrovské a autoritativní kompendium židovských právních tradic, ve skutečnosti obsahuje

nejméně osm označení pohlaví, včetně [těchto](#):

1. Zachar, muž.
2. Nekevah, žena.
3. Androgynos, mající mužské i ženské vlastnosti.
4. Tumtum, postrádající sexuální vlastnosti.
5. Aylonit hamah, identifikovaná žena při narození, ale později se u ní přirozeně rozvíjely mužské vlastnosti.
6. Aylonit adam, identifikovaná žena při narození, ale později se u ní rozvíjely mužské vlastnosti prostřednictvím lidského zásahu.
7. Saris hamah, identifikovaný muž při narození, ale později se u něj přirozeně rozvíjely ženské vlastnosti.
8. Saris adam, identifikovaný muž při narození a později se u něj rozvíjely ženské vlastnosti prostřednictvím lidského zásahu.

Ve skutečnosti rabíni nejenže rozpoznali šest pohlaví, která nebyla ani muž, ani žena, ale měli tradici, že první lidská bytost byla obojí. Verze tohoto *midraše* se nacházejí v celé rabínské literatuře, včetně Talmudu:

Rabi Yirmeya ben Elazar také řekl: Adam byl nejprve stvořen se dvěma tvářemi (jedna mužská a druhá ženská). Jak se říká: „Tys mě zformoval zezadu a zepředu a položil na mě svou ruku.“

([Žalmy 139:5](#))[Eruvin 19a](#)

Rabi Yirmeya ben Elazar si představuje, že první člověk byl stvořen jako muž i žena – se dvěma tvářemi. Později byla tato původní lidská bytost oddělena a stali se dvěma odlišnými lidmi, Adamem a Evou. Podle tohoto *midraše* pak byla první lidská bytost, abychom použili současný jazyk, nebinární. [Genesis Rabbah 8:1](#) nabízí trochu jinou verzi učení rabiho Yirmeyi:

Rabi Yirmeya ben Elazar: V hodině, kdy Svatý stvořil prvního člověka, stvořil ho jako androgyna (ten, kdo má mužské i ženské sexuální vlastnosti), jak se říká, „stvořil je jako muže a ženu“. ([Genesis 1:27](#))

Rabi Shmuel bar Nachmani řekl: V hodině, kdy Svatý stvořil prvního člověka, stvořil pro něj dvojitou tvář, rozřezal ho a udělal mu záda, záda sem a záda tam, jak se říká: „Vzadu a vpředu jsi mě zformoval“ ([Žalmy 139:5](#)).[Genesis Rabbah 8:1](#)

V této verzi učení se rabi Yirmeya nezaměřuje na první lidskou tvář (nebo spíše tváře), ale na jejich pohlavní orgány – mají oba.

Midraš si představuje, že tento původní člověk vypadal něco jako muž a žena spojení vzadu tak, že jedna strana má ženskou tvář a ženské pohlavní orgány a druhá strana má mužskou tvář a pohlavní

orgány. Potom Bůh rozdělil tuto původní osobu napůl a stvořil prvního muže a ženu.

Milovníci starověké historie poznají tento obrázek jako podobný Aristofanově popisu prvních lidí jako muže i ženy, kteří byli nakonec rozděleni, aby vytvořili osamělé muže a ženy, kteří se věčně bláznivě hledají, aby se mohli znovu sjednotit a zažít tento prvotní stav. (Platón, *Symposium*, 189ff)

Pro rabíny nebyl androgyn jen věcí mýtické minulosti. Androgyni byli v jejich současnosti ve skutečnosti uznávanou genderovou kategorií – i když ne se dvěma hlavami, pouze s oběma druhy pohlavních orgánů.

Tento termín se objevuje ne méně než [32krát v Mišně a 283krát v Talmudu](#). Většina z těchto citací nejsou variacemi na tento mýtus, ale spíše diskusemi, které zvažují, jak židovské právo ([halakha](#)) platí pro člověka, který má mužské i ženské sexuální charakteristiky.

To, že androgynos není z halachické perspektivy ani muž, ani žena, potvrzuje [Mišna Bikkurim 4:1](#), který výslovně uvádí toto:

Androgynos je v některých ohledech jako muži a v jiných ohledech jako ženy. V jiných ohledech je jako muži a ženy a v jiných není jako ani muži, ani ženy.

[Mišna Bikkurim 4:1](#)

Protože [hebrejšтина nemá rodově neutrální zájmeno](#), [Mišna](#) používá pro androgyny mužské zájmeno, i když to zjevně nestačí vzhledem k rabínským popisům této osoby.

Při dalším čtení zjišťujeme, že androgynos je pro rabíny v mnoha ohledech jako muž – oblékají se jako muž, jsou zavázáni všemi příkázáními jako muž, berou si ženy a jejich „bílá emise“ vedou k [nečistotě](#).

V jiných ohledech jsou však androgyni jako žena — nedělí se o dědictví jako synové, není z obětí, které jsou vyhrazeny pouze pro muže a jejich „[červený výtok](#)“ vede k [nečistotě](#).

Mišna pokračuje výčtem způsobů, jakými je androgynos jako kterýkoli jiný člověk. Jako každá lidská bytost je „odpovědný ten, kdo ho udeří nebo prokleje“. ([Bikkurim 4:3](#))

Podobně ten, kdo zavraždí androgyna, je vrah. Androgynos je však na rozdíl od muže nebo ženy také v jiných důležitých právních ohledech – taková osoba například není odpovědná za vstup do chrámu [ve](#) stavu nečistoty, jako by byl muž i žena.

Jak by nyní mělo být jasné, rabínský zájem o tyto genderově nejednoznačné kategorie je do značné míry legální. Vzhledem k tomu, že *halakha* byla strukturována pro svět, ve kterém byla většina lidí buď muži nebo ženy, bylo obtížné aplikovat zákon na jednotlivce, kteří nespádali úhledně do jedné z těchto dvou kategorií.

Jak poznamenává rabi Yose ve stejné kapitole Mišny: „Androgynos je jedinečné stvoření a mudrci o něm nemohli rozhodnout. ([Bikkurim 4:5](#))

V mnoha případech jsou androgyni házeni do jednoho pytle s jinými druhy nebinárních osob a také s jinými marginalizovanými populacemi, včetně žen, otroků, postižených a nezletilých. Například, pokud jde o účast na [třech poutních slavnostech \(Pesach, Šavuot a Sukot\)](#), během kterých starověcí

Židé putovali do jeruzalémského chrámu, začíná mišna z Chagigah:

Všichni jsou povinni o třech poutních svátcích objevit se v chrámu a obětovat oběť, kromě hluchoněmého, imbecila a nezletilého; a tumtum, androgynos, ženy a otroci, kteří nejsou emancipovaní; a chromý, slepý, nemocný a starý a ten, kdo není schopen vystoupit do Jeruzaléma po vlastních nohách.

[Chagigah 1:1](#)

Jak tato mišna naznačuje, pouze zdraví, svobodní dospělí muži jsou povinni dostavit se do chrámu a sledovat poutní slavnosti. Lidé, kteří nejsou dospělí muži, a muži, kteří jsou zotročení nebo příliš staří nebo nemocní, aby se vydali na cestu, jsou osvobozeni.

Jak jsme již uvedli, androgynos nebyl jedinou osobou nejednoznačného pohlaví, kterou rabíni identifikovali. Podobně rabíni poznali toho, jehož sexuální charakteristiky chybí nebo je obtížné určit, nazývaného tumtum.

V mišně z Bikkurimu, kterou jsme citovali dříve, rabi Yose, který řekl, že androgynos je pro mudrce právně náročný, řekl, že tumtum bylo mnohem snazší zjistit.

Rabíni také uznali, že sexuální charakteristiky některých lidí se mohou s pubertou měnit – buď přirozeně, nebo intervencí.

Méně běžní než androgynos a tumtum, ale stále se vyskytující v rabínských textech, jsou aylonit, který se rodí s orgány identifikovanými při narození jako ženské, ale v pubertě se u něj vyvinou mužské vlastnosti nebo vůbec žádné pohlavní znaky, a sárí, který se rodí s mužskými orgány a později se u něj vyvinou znaky uznané jako ženské (nebo žádné pohlavní znaky). Tyto změny mohou nastat přirozeně v průběhu času (saris hamah) nebo s lidským zásahem (saris adam).

Pro rabíny je na aylonitu a sárí nejdůležitější to, že jsou považováni za neplodné – to druhé se někdy překládá jako „eunuch“. Jejich neschopnost mít potomky vytváří právní komplikace, na které se rabíni obracejí, například:

Žena ve věku 20 let, které nenarostla obojí ochlupení na ohanbí, doloží, že je jí dvacet let, a od tohoto okamžiku přebírá status aylonitky. Pokud se vdá a její manžel zemře bezdětný, [neprovádí halitzu ani nevstupuje do levirátního manželství](#).

[Mišna Nidda 5:9](#)

Žena, která dosáhne věku 20 let bez viditelných známek puberty, zejména pubického ochlupení, je považována za neplodnou aylonitku. Podle této mišny se může ještě vdát, ale neočekává se, že bude mít děti. Pokud tedy její manžel zemře a pár je ve skutečnosti bezdětný, jeho bratr není povinen se s ní oženit, [jak by to normálně vyžadovalo právo levirátního manželství](#).

Nebinární osoba, která nemá stejný halachický status jako muž nebo žena, ale je něčím jiným, co lze nejlépe popsat jako nejednoznačné nebo něco mezi tím, představovala halachickou výzvu, která

nebyla nijak zvlášť cizí pro rabíny, kteří diskutují o analogických případech ve zvířecí a rostlinné říši.

Například rabínské texty popisují *koi* – ano, ten krásný citron, který je nezbytný pro [Sukot](#) jako zvíře, které je někde mezi divokým a domestikovaným ([Mišna Bikkurim 2:8](#)) a — jako mezi ovocem a zeleninou ([Mišna Bikkurim 2:6](#), viz také [Roš ha-šana 14](#)). Protože nezapadají přesně do běžných kategorií, *koi* a *etrog* vyžadují zvláštní halachickou úvahu.

Rabínské chápání světa spočívalo v tom, že většina kategorií – ať už jde o zvířata, rostliny nebo nerosty – jsou nedokonalými deskriptory světa, ať už takového, jaký je, nebo jak by měl být.

V posledních desetiletích se queer Židé a spojenci snažili reinterpretovat těchto [osm pohlaví Talmudu jako způsob, jak znovu získat pozitivní prostor pro nebinární Židy v tradici](#). Výchozím bodem je, že i když je pravda, že Talmud chápe gender do značné míry jako binární osu, rabíni jasně chápali, že ne každý se hodí do těchto kategorií.

RACHEL SCHEINERMAN

[My Jewish Learning](#)

Rachel Scheinermanová

Rachel Scheinerman je redaktorkou *My Jewish Learning*. Má magisterský titul v oboru Písmo a interpretace na *Harvard Divinity School* a doktorát z rabínské literatury na *Yale University*.

-van-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté – Síť víry](#)